

מסורת הש"ס

(ב) (לקמן סג.) (ג) (לעיל : ...)

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

לחלק. ללא תימא אינו חייב עד שיפול שם שור וחמור ביחד: ונפל. (שון ימיד: ונפל טובא משמע. (א) (כמו ועשה כנלל ואהליאב)

גרי

עין משפט גרי מצוה

פח א מ"י מ"ב ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד ס"טו ס"ז

מוסף רש"י

להבילי ולא לחבטו. משום דעבד ליה הכל לטור ולא משום חבטו (רש"י ג.) במי שהמת שלו. מי שראוי לו להטיל נבילתו לנבלים (רש"י ג.) שטל למטר הנבילה לא יז שפ"ק על פי שפדה טעון קבוצה, דאמרינן גבי פסולי המקדשין שפדו מונח ולא ניהו כשר ולא חלג ואכלת ולא לנבך, מפנין שאין פירוק את הקדושים להטיל לנבלים (רש"י ג.) חמור דבור לר' יהודה. דמחייב על טעם נבלים כבוד, קשיא לן למאי אהא, דלילי לרבנן מבעי להו שור ולא אהו חמור ולא נבלים (ג"מ כ"ב.)

תורה אור השלם

1. בעל הבור ישלם בקף ישיב לבקליו והמת יקרה: שמוח כא דר

הגרות הב"ח

(ב) גבי פסולי קרב לגבי מונח לא כתב רחמנא חמור וחי כתב רחמנא חמור וחי שאין קדוש נבטרה לא כתב רחמנא שור אלא אמר רש"י: (ג) הוי דיה חמור וחי הגזל קמא קשיא דלא משיב:

גליון הש"ס

תוס' ר"ה חמור וחי הווי בעלי חיים. עין מנחות דף י"ד ע"ג:

או מבעי ליה לחלק ורבי יהודה לחלק מונפל נפקא ורבנן ונפל טובא משמע אימא ונפל כלל שור וחמור פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט שור וחמור אין מידי אחרניא לא אמרי בעל הבור ישלם חור וכלל כלל ופרט וכלל אי אהה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש בעלי חיים אף כל בעלי חיים אי מה הפרט מפורש דבר שנבלתה מטמאה במגע ובמשא אף כל דבר שנבלתה מטמאה במגע ובמשא אבל עופות לא א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא הי נכתוב אי כתב שור הוה אמינא קרב לגבי מונח אין שאינו קרב לגבי מונח לא (ב) ואי כתב רחמנא חמור ה"א קדוש בבבורה אין שאין קדוש בבבורה לא אלא אמר קרא ידהמת יהיה לו כל דבר מיתה בין לרבנן דקא ממועטי להו לכלים ובין לר' יהודה דקא מרבי להו לכלים כלים בני מיתה ניהו אמרי שבירתן זו היא מיתתן וולרב דאמר בור שחייבה עליו תורה להבילו ולא לחבטו בין לרבנן בין לרבי יהודה כלים בני הבלא ניהו אמרי בחדתי דמופקי מהבלא האי והמת יהיה לו מבעי ליה לכדברא דאמר רבא שור פסולי המוקדשין שנפל לבור פמור שנאמר והמת יהיה לו כמו שהמת שלו יצא זה שאין המת שלו אלא אמר קרא יבספ ישיב לבעליו לרבות אכל דאית ליה בעלים א"ה אפילו כלים ואדם גמי אמר קרא שור ולא אדם חמור ולא כלים ולרבי יהודה דקא מרבי להו לכלים בשלמא שור ממועט ביה אדם אלא חמור ממועט ביה אלא אמר רבא חמור דבור לרבי יהודה ושה דאבידה לרביי הכל קשיא: נפל לחוכו שור חרש שוטה וקמן חייב: מאי שור חרש שוטה וקמן אילימא שור של חרש שור של שוטה שור של קמן הא שור של פקח פמור אמר רבי יוחנן שור שהוא חרש שור שהוא שוטה שור שהוא קמן הא

בנו (חולין דף ע"ח:) גבי פלוגתא דחוששין לזרע האב משמע דמילי יס לפלוגתא דרבי יוחנן ור' יאשיה נמי כר' יוחנן מכה מילתיה דרבא כפרק השואל: הוה אמינא קרב לגבי מונח אין. תימא למה לא ילפינן הכא שור שור משנת ובמסקנא נמי דמריבין עופות מוכחין ישיב לבעליו כל דאית ליה בעלים ל"ל נילף משור שור או חמור חמור משנת כמו חסימה ופירקה לקמן וממילא אשעיט אהס דליכא למילף משנת דאמרינן לקמן (ע"ג) גבי כלאים להנחה הקשמו ולא לרבי אחר וכן גבי משלומי כפל והשנת אבידה מה לרבי ריבוי לקמן נילף משנת ומיהו להפרשה דהר סיני נילף דלא שייך למילף משנת דעדיין לא נאמרו עשרת הדברות ו"ל בדמקום שייך לדרוש ככלל ופרט לא ילפינן שור שור משנת וכן כל הני דהוה דרשינן ככלל ופרט דמשלומי כפל דרשינן ליה כהדיא דמריבין (לקמן דף סג.) אי לאו רביא דכל וכן יש לפשט כההיא דאבידה אכל ככלל אמיני י"ל דלא מדריש ככלל ופרט וכלל: קרב לגבי טובא. פ"ק דקדושין (דף ט.) גבי הענקה דמכבי לאן גורן ויקד נזא ממעט כל דבר שאין קרב לגבי מונח משום דככלל גורן הוי כמה דברים שאין קריבים לגבי מונח אכל כפ"ק דחולין (דף סה:) ז"ע דמכבי כל מעשה עוים מחטאפו דאמר עוים למעוטי עופות ואחמאי לא ממעטינן כל דבר שאין קרב לגבי מונח ומיהו להווא לישא דאמר לקמן כל ריבויא הוא לא קשה מהתם: בין רבי יהודה דמריבין כלים כלים בני מיתה ניהו. וא"ת ומאי פריך כ"ש משום דלאו בני מיתה ניהו רביי ריבויא לרבי יהודה וי"ל דלר' יהודה נמי הוה ממעט כלים מחמור אי לאו ריבויא ולהכי פריך בין לרבנן דממעטי להו כלים מחמור ובין לרבי יהודה דמריבין להו כלים מאו לאפקוי ממייעוט דחמור לכוליה בר משה: הא של פקח פמור. כהמיה. היכא פטריה קרא: הא לאו בני מיתה ניהו: בין לרבנן בין לר' יהודה כלים בני מיתה ניהו. אפילו למאן דאית ליה כפ' המניח (לעיל דף כג.)

דלרבי יהודה מפקיר נזקיו לאחר נפילת פשיעה פטור וא"כ לא מחייב רבי יהודה אלא צבור כרשותו וצבור כרשותו אנטריך שפיר למיפטר כלים כההיא דהנחה דידיה הוא מ"מ פריך שפיר דנהיין ככל משמע קרא מדריש רב ונפל עד שיפול דרך נפילה והכנה היכא דהוי דידיה אחי' בק"ו ובהכל דמשמע ניה קרא אית לן לאשכוחי ריבויא כלים לר"י ומיהו אין נראה שידרוש ר' יהודה אפילו לרב עד שיפול דרך נפילה דכיון דלא מחייב אלא צבור כרשותו אין לו לזרשו כמו ששמואל אין דורשו משום דככל מקום שחייב בהכל מתחייב כההיא דרבור ר' יהודה כו'. והא דלא קאמר נמי גס לר"י דברים הגזל קמא לקמן (דף זג.) (י) דלא משיב אלא הנך דמ"ו דהו בעלי חיים הקשה הר"ר משה מפונטיו"א ואימא דחמור אחא למעט שטרות ואור"י דלמאן דלא דאין דינא דגרמי אפי' הוא עגמו פטור ולמאן דדאין דינא דגרמי נמי לא מחייב אלא מדרבנן כדמוכח ב"פ דפרק היטוב (לקמן דף סג.) דמיבעיא ליה אי עשו חקנת נגול במסור או לא ואי דינא דגרמי דאורייתא למה לא עשו חקנת נגול במסור כמו בנגול: ש"ה דאבידה לרביי הבה קשיא. וא"ת לגופיה אנטריך למהו פרט וכלל ועשה כלל מוסף על הפרט ואחריו כל מילי דשור וחמור ושלמה אנטריך כל חד וחד למילתיה כדריש כפ' אלו מנאיות (ג"מ ע"ג ס.) ואי לא שה דמיימר הוה משיירי חד מינייהו לפרט וכלל ולא הוה דרשינן ביה מידי וי"ל דככל מקום שיש פרט וכלל רגיל רבינו שמואל ליתן טעם למה לי לפרט כיון דאחריו כל מילי ומפרש דשמא יש דברים שלא היה ממרבי מהכלל אם לא שקדמו פרט להיות כלל מוסף עליו ולרבות כל דבר והכא קים ליה לבעל הש"ס דמאבידה קחם הוה שמעינן שפיר כל אבידה כאלו יש פרט וכלל שאין למעט שום אבידה מניין אב או מק"ו או כשום ענין ואי"ל אכן פרט כדי למעט מן הכלל שום דבר על ידי שום דין א"כ לכל אבידה כמבי והוי לכל ריבויא לרבות כל אבידה כאלו יש פרט וכלל אף על גב דדרשינן מיניה כע"ז (דף ט.) לרבות המומר מכל מקום איכא למדרש נמי כל אבידה דאחריויהו קאי ריבויא אאבידה ואחתיך ומריבין כל אבידה דכל אחד ולכאמתיך:

כהמתך